

Decyzja
Prezydium KK
nr 10/21

ws. projektu ustawy o zmianie ustawy o prawach konsumenta oraz ustawy – Kodeks cywilny
(projekt z 16 września 2020 r.)

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” przedstawia negatywną opinię do projektu ustawy o prawach konsumenta oraz ustawy – Kodeks cywilny (projekt z 16 września 2020 r.)

Zgodnie z uzasadnieniem do projektu Celem projektu jest implementacja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/770 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych i usług cyfrowych (Dz. Urz. UE L 136 z 22.05.2019, str. 1 i Dz. Urz. UE L 305 z 26.11.2019 str. 60; dalej: „DCD” lub „dyrektywa cyfrowa”) oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/771 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów, zmieniającej rozporządzenie (UE) 2017/2394 oraz dyrektywę 2009/22/WE oraz uchylającej dyrektywę 1999/44/WE (Dz. Urz. UE L 136 z 22.05.2019, str. 28 i Dz. Urz. UE L 305 z 26.11.2019 str. 63; dalej: „SGD”). Przedmiotowe dyrektywy opierają się na harmonizacji maksymalnej (art. 4), co oznacza, że państwa członkowskie nie mogą przyjmować, ani utrzymywać regulacji odmiennych od tych przyjętych w dyrektywach, w tym ustanawiać wyższego poziomu ochrony konsumentów. W zasadzie tej występują jednak wyjątki.

Prezydium Komisji Krajowej przedstawia następujące uwagi:

1. Treść uzasadnienia do projektu jest sprzeczna z treścią projektu.
Zgodnie z zawartym w art. 1 pkt 5) projektu, dodawanym art. 43a *Do umów zobowiązujących do przeniesienia na konsumenta własności towaru, w tym w szczególności umów sprzedaży, umów dostawy oraz umów o dzieło będące towarem, nie stosuje się przepisów działu III tytułu XI księgi trzeciej ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145 i 1495, Dz. U. z 2020 r. poz. 875). W razie braku zgodności towaru z umową, konsumentowi przysługują uprawnienia określone w niniejszym rozdziale.* Księga trzecia Tytuł XI, Dział III Kodeksu cywilnego zawiera przepisy dotyczące gwarancji przy sprzedaży. Zatem

zgodnie z brzmieniem przytoczonego dodawanego przepisu, do wymienionych w nim umów nie będą miały zastosowania przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące gwarancji (Dział III), zastosowanie natomiast znajdują przepisy dotyczące rękojmi (Dział II). Uzasadnienie do projektu – „Art. 43a jednoznacznie przesądza o odrębności nowo projektowanych regulacji względem ogólnych przepisów Kodeksu cywilnego w zakresie rękojmi i gwarancji.” (str. 6 uzasadnienia) – pozostaje w sprzeczności z treścią proponowanego przepisu. Natomiast na str. 3 uzasadnienia, w części zawierającej argumenty przemawiające za implementowaniem dyrektyw w drodze zmian wprowadzanych w ustawie o prawach konsumenta, a nie zmian do Kodeksu cywilnego, projektodawca wskazuje, iż *zaimplementowanie dyrektyw do ustawy o prawach konsumenta stworzy spójną i w zasadzie zamkniętą regulację, co z kolei przełoży się na „ustabilizowanie” sytuacji prawnej przedsiębiorców i konsumentów. Wyeliminowana zostanie przy tym, do niezbędnego minimum, potrzeba odesłań do innych przepisów prawa, w tym z zakresu rękojmi i gwarancji.* Ponownie o wyłączeniu stosowania przepisów Kodeksu cywilnego dotyczących rękojmi względem konsumentów jest mowa na stronie 8 uzasadnienia, gdzie omawiane są zmiany w Kodeksie cywilnym. W kontekście treści uzasadnienia trudno ustalić, które przepisy k.c. nie znajdują zastosowania do umów, o których mowa w dodawanym art. 43a ust. 1: przepisy dotyczące rękojmi, gwarancji czy rękojmi i gwarancji. W tym miejscu należy wskazać, iż przepis art. 17 SGD przewiduje stosowanie gwarancji handlowej natomiast art. 21 ust. 2 SGD dopuszcza aby sprzedawca mógł oferować konsumentowi warunki umowne wykraczające ponad zakres ochrony przewidziany w dyrektywie. W tym kontekście, wyłączenie w art. 43a ust. 1 stosowania przepisów o gwarancji jest nieuzasadnione.

Zachowanie stosowania Kodeksowych przepisów o rękojmi jest o tyle istotne, iż zawiera ona narzędzia ochrony konsumenta w przypadku wystąpienia wady prawnej, wady, której, wbrew zapewnieniom twórców projektu, trudno dopatrzeć się w projekcie, jako podstawy odpowiedzialności sprzedającego. Natomiast zaproponowane zmiany w Kodeksie cywilnym nie tylko nie doprowadzą do uniknięcia potencjalnych wątpliwości - czy niezgodność z umową, o której mowa w przepisach implementujących SGD obejmuje również wady prawne - ale ze względu na przyjęte rozwiązania wręcz je pogłębią. Do pogłębienia wątpliwości interpretacyjnych z pewnością przyczyni się zaproponowana zmiana brzmienia definicji wady prawnej zawarta w art. 556³ k.c. W obecnym brzmieniu przepis ten ma następujące brzmienie: „Sprzedawca jest odpowiedzialny względem kupującego, jeżeli rzecz sprzedana stanowi własność osoby trzeciej albo jeżeli jest obciążona prawem osoby trzeciej, a także jeżeli ograniczenie w korzystaniu lub rozporządzaniu rzeczą wynika z decyzji lub orzeczenia właściwego organu; w razie sprzedaży prawa sprzedawca jest odpowiedzialny także za istnienie

prawa (wada prawna)”. Zaproponowane brzmienie „art. 556³. K.c. Wada prawna wynika z praw osób trzecich lub z decyzji lub orzeczenia właściwego organu; w przypadku sprzedaży prawa wada prawna może również polegać na nieistnieniu prawa. Pozostałe wady stanowią wady fizyczne.” jest nieprecyzyjne i niejasne oraz będzie w przyszłości rodzić problemy interpretacyjne. Wbrew zapewnieniom uzasadnienia, zmiana kodeksowej definicji wady prawnej w żaden sposób nie przyczyni się do rozwiania wątpliwości czy niezgodność z umową, o której mowa w przepisach implementujących SGD obejmuje również wady prawne.

W opinii Prezydium KK, dla jasności i przejrzystości przepisów, których beneficjentami mają być konsumenci, kwestia braku wady prawnej powinna stanowić część definiującą zgodność towaru z umową (dodawany art. 43b ust. 2 pkt. 2) - cechy towaru.

W zaproponowanym brzmieniu projekt nie obejmuje wszystkich dostępnych narzędzi ochrony w przypadku, gdy towar obciążony jest wadą prawną. Narzędzia takie uregulowane są w art. 574 k.c.

Motyw 18 SGD stanowi, iż dyrektywa nie powinna mieć wpływu na przepisy krajowe, które nie dotyczą szczególnie umów konsumenckich, i które przewidują szczególne środki ochrony prawnej w przypadku niektórych wad, które nie były widoczne w momencie zawarcia umowy sprzedaży, a mianowicie na przepisy krajowe, które mogą określać szczególne zasady dotyczące odpowiedzialności sprzedawcy za wady ukryte. Takimi wadami ukrytymi są wady prawne, natomiast przepisami, które przewidują szczególne środki ochronne, których adresatami są nie tylko konsumenci, są przepisy o rękojmi zawarte w k.c.

Dlatego, w ocenie Związku, bardziej korzystnym sposobem implementacji dyrektyw będzie doprecyzowanie w ustawie o ochronie konsumentów kwestii braku wady prawnej jako elementu zgodności towaru z umową oraz odstąpienie od zmiany przepisów k.c., co pozwoli konsumentom korzystać z dodatkowych narzędzi ochrony, dostępnych nie tylko dla konsumentów.

2. Odnosząc się do poszczególnych przepisów projektu, redakcja dodawanego art. 43d ust. 4 przewiduje, iż naprawa lub wymiana towaru niezgodnego z umową ma nastąpić w rozsądnym czasie, nie precyzując ile ten czas wynosi.

Kwestię oczekiwania na naprawę porusza motyw 55 SGD. W celu ochrony konsumentów przed ryzykiem długiego oczekiwania, naprawy lub wymiany należy dokonać w rozsądnym terminie. Rozsądny termin dokonania naprawy lub wymiany powinien odpowiadać najkrótszemu możliwemu terminowi dokonania naprawy lub wymiany. Termin ten należy

określić obiektywnie, biorąc pod uwagę specyfikę i złożoność towarów, charakter i dotkliwość braku zgodności z umową, a także wysiłek niezbędny do dokonania naprawy lub wymiany. Wdrażając niniejszą dyrektywę, państwa członkowskie powinny mieć możliwość interpretowania pojęcia rozsądnego terminu na dokonanie naprawy lub wymiany towaru poprzez wprowadzenie stałych terminów naprawy lub wymiany, które można by ogólnie uznać za rozsądne, w szczególności w odniesieniu do konkretnych kategorii produktów.

Mimo, iż dyrektywa wprowadza możliwość precyzyjnego ustalenia terminu dokonania naprawy lub wymiany, w projekcie posłużono się niedookreślonym wyrażeniem „w rozsądnym czasie” co przerzuca na konsumenta ryzyko nieuzasadnienie długiego oczekiwania na doprowadzenie towaru do stanu zgodnego z umową. Jest to o tyle istotne, iż nie są przypadkami odosobnionymi sprawy, w których towar wymaga wielokrotnej naprawy. Ponadto, przedłużający się, ale „rozsądny” w świetle projektu ustawy termin naprawy przerzuca na konsumenta ryzyko, iż w przypadku wadliwego towaru, konsument nie będzie mógł przez dłuższy okres korzystać z zakupionego przez siebie towaru oraz w kontekście treści dodawanego art. 43c ust. 1 konsument nie będzie mógł skorzystać z ponownej naprawy lub z odstąpienia od umowy, w przypadku gdy upłynie okres 2 lat od dostarczenia nowego towaru. Na negatywną ocenę zasługuje nieuwzględnienie w projekcie ustawy możliwości, o której mowa w motywie 44 SGD, a mianowicie przewidzenie zawieszenia lub przerwania okresu odpowiedzialności lub biegu przedawnienia, na przykład w przypadku naprawy, wymiany lub negocjacji między sprzedawcą a konsumentem z myślą o zawarciu ugody. Możliwość taką przewiduje art. 581 k.c. Te same uwagi dotyczą art. 43k ust.1.

Negatywna całościowa ocena projektu oparta jest na tym, iż ustawodawca proponując sposób implementacji dyrektyw, nie wykorzystał wszystkich możliwości utrzymania nie niższej niż obecnie ochrony konsumenta, jakie daje dyrektywa. Na szczególną dezaprobatę zasługuje ustalenie „rozsądnego” terminu naprawy. Opierając się na zasadzie harmonizacji maksymalnej, ustawodawca bez oporu proponuje rozwiązania mniej korzystne dla konsumentów od obecnych, nie szukając możliwości ich utrzymania. Zaproponowany system i relacja k.c. – ustawa o ochronie konsumentów jest niejasny nie tylko ze względu na sprzeczność treści przepisu z uzasadnieniem. W pkt. 5) art. 1 dodaje się rozdział Rękojmia i gwarancja konsumencka, jednak w rozdziale tym tylko art. 43g jest poświęcony kwestii gwarancji, zaś zawarte w nim regulacje w sposób szątkowy regulują kwestie gwarancji, co sprawia iż art. 17 dyrektywy jest nieimplementowany. W projekcie brak jest przepisu

określającego zasady odnoszące się do **wzajemnego stosunku uprawnień z tytułu rękojmi i gwarancji (art. 17 ust. 2 pkt a) SGD)**, jakim obecnie jest art. 579 § 2 k.c. W tym kontekście odejście od stosowania przepisów k.c. o gwarancji jest nieuzasadnione.

Warszawa, 27 stycznia 2021 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorczak